

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

Monachii [u.a.], 1749

Caput V. Detestandas esse tanquam Christianæ Religioni adversas sectam
Calvinistarum, Lutheranorum, aliorumque Protestantium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83665](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83665)

& x. Errat ergo Jo. Clericus confundens ex Epistola Hieronymi Ebionitas cum Mineis, sive Nazaræis; & nifalor, etiã doctissimus Martianæus Tom. iv. Operum S. Hier. pag. 623. male apposuit notationem, *Minei Judæi Ebionitæ*. Verum quidquid sit de utriusque sectæ discrimine; nego fideles Jerosolymitanos, qui non cogeabant gentes judaizare, fuisse Ebionitas, aut Nazaræos: nisi hoc postremum nomen pro Christianis universis accipiat; quos novimus ex cap. xxiv. Act. Apost. dictos à patria Salvatoris nostri *Nazarænos*.

18.
Objectio 4.

Oppones 4. Si Ebionæi, ac Pauliani, sive Samosatenses, necnon Theodotus ac Beryllus ideo damnati fuerunt, quia putarunt Christum esse nudum hominem, ac Nazarethi primum cœpisse; sat erit hæc impia dogmata refutare, ut quis in fidelium communione censeatur, nec invidia facienda est iis, qui in ardua quæstione de Verbi divinitate ab aliis dissentiunt. Expellantur itaque ab Ecclesia, si libet, Sociniani, at non Ariani, alique hujus generis homines.

19.
Solutio.

Resp. ejectos à communione fidelium hæreticos illos non solum quod præexistantiam, sed etiam quod divinitatem Christi negarent. De Ebionæis nuper diximus. De Paulo Samosatensi scribunt in Ep. Synodica PP. Antiocheni, negasse Christum *Dominum Deum suum*, nec dissentit S. Pater de Hæresibus num. XLIV. Idem legitur de Theodoto in Præscriptionibus Tertulliani cap. 53. & de Artemone apud Eusebium lib. v. H. Ecc. cap. ultimo: de Beryllo denique ibidem

lib. vi. cap. 3. Quare argumentum retorquetur.

Opp. ultimo Matth. xix. 17. cuidam Christum interroganti, *Quid boni faciam, ut habeam vitam æternam?* respondit, *Si vis ad vitam ingredi serva mandata*. Sufficit ergo servare præcepta, quamvis non credantur mysteria, quæ superant humanum captum.

Resp. nego consequentiam: ad observantiam enim præceptorum fides in Christi divinitatem præsupponitur; *Non enim per legem promissio, sed per justitiam fidei*, inquit Apostolus ad Rom. iv. 13. & præced. cap. 22. *Justitia autem Dei per fidem Jesu Christi in omnes, qui credunt in eum*. Qui Christum interrogavit, forte ejus fide jam erat imbutus; nam apud Marcum x. 17. legitur hæc interrogasse *genus flexo ante eum*: aut Dominus fidem in divinitatem suam commendavit præmittens ea verba, *Quid me interrogas de bono? Unus est bonus Deus. Si autem vis ad vitam ingredi, &c.* Non sunt ergo inter Christianos revera connumerandi, qui de Salvatore nostro humana tantummodo sentiunt,

Vipereo promunt semperque ex corde venena,

Filius, ut dicant, est creatura Dei: Quis magis auxilium præstat sapientia mundi,

De ingenito genitum que negat esse Deum.

Ita de Sectariis Venantius Fortunatus lib. ix. num. 6.

CAPUT V.

Detestandas esse tanquam Christianæ Religioni adversas sectam Calvinistarum, Lutheranorum, aliorumque Protestantium.

SUMMARIUM.

1. Definitio Religionis, & ejus interni, ac externi actus.
2. Veritates fundamentales veræ fidei non sunt apud hæreticos.

3. Non inveniuntur apud hæreticos actus externi veræ Religionis.
4. usque 9. Hæreticorum Religio enervatur.

I.
Definitio
Religionis,
& ejus interni
ac externi
actus.

APUD hæreticos non extare veram Ecclesiam, & fidelem Christianorum cœtum, liberiori stylo alibi ex certis notis curabimus demonstrare. Nunc brevi quantum illi à Religione Christiana extorres censendi sint, ne eos de fide ac Religione differendo omnino prætermittamus, statuam ob oculos. Est autem Religio, ut illam ex Cicerone definiunt S. P. Aug. q. 31. ex 83. & D. Thomas q. 80. *virtus, qua*

superioris cujusdam naturæ, quam Divinam vocant, curam, ceremoniarumque affert. Illam definitionem his verbis Theologi tradunt, *Religio est virtus, quæ exhibet cultum Deo debitum.* Coli Deum fide, spe, & charitate, ait S. Pater cap. 3. Enchiridii. Hi sunt Religionis interni actus: exteriores vero, sacrificium, oratio, & quæ huc spectant, sacrorum mysteriorum, Sacerdotum, rituumque observatio.

Faci-

2. Veritates
fundamenta-
les veræ fidei
non ſunt
apud hære-
ticos.

Facile hinc deprehenditur, quam hæreticorum ſectæ ſint à vera Religione alienæ. Nam ſi de fide ipſorum inquiratur; nec veritates *fundamentales*, quas ſaltem credendas & ipſi poſt Jurium non denegant, in Sectariorum libris incontaminatas invenies. Deum unum, quem Apoſtolica fides, & ratio ipſa ſingulis indicat faceret omnipotentem, & qualibet re excogitabili meliorem, qualem nobis Heterodoxi pro libidine pingunt? Abſolutam ejus potentiam Joannes Calvinus ad cap. 2. Jobi appellat rem detestabilem ac diabolicam, necnon Scholaſticorum commentum: ejusque diſcipulus Theodorus Beza lib. 1. adverſus Heshuſium arguit falſitatis illa verba Gabriælis Archangeli, *Non erit impoſſibile apud Deum omne verbum*. Quid vero ſentiunt de Dei bonitate? Deum operari mala culpæ; & ad peccatum impellere voluntate effectrice, ſcribunt Calvinus lib. 1. Inſtit. cap. 18. & Beza in Summa Chriſtiana Aphoriſmo 2. Hinc Deum Calviniſtarum eſſe diabolum, cum ſit auctor homicidii, acmendacii & ſeminator zizaniorum, probant ex Catholicis Becanus Opuſc. 111. cap. 15. & ex Lutheranis Tilmannus Heshuſius in libro de Erroribus Calv. Et tamen de Deo ſimilia ſentire Lutherum, ac Melancthonem colligitur cum ex illius Aſſert. Vittembergensibus art. 36. tum ex hujus Annotationibus ad cap. vii. 11. Epiſt. ad Rom. Quam abſurda de Trinitate effutiant, norunt omnes. *Trinitatis* vocabulum penitus rejiciunt ſinguli cum Lamberto Danæo libro contra Genebrardum. Chriſto ignorantiam tribuunt Lutherus in Conc. de Nat. Zwinglius ad cap. 2. Lucæ, Calvinus ad 24. Matthæi. Cruci ſuffixum deſperaffe ſcribit idem Hæreſiarcha lib. 2. Inſtit. cap. 16. & in Annot. ad Biblia vernaculâ linguâ edita anno 1562. Genevenſes miniſtri, in caput Mat. ſeptimum ac viceſimum, Chriſtianam ſpem, ut alibi diximus, tollunt, illam in ſuperbam inſtatamque fiduciam commutantes, dum inquirunt juſtificatum certo ſcire, ſe non poſſe excludi à gloria, & excidere à gratia. Nullum mehercle habent vinculum charitatis ſe ipſos mutuo amore proſequentes. Albertus Molinaus, & Illyricus appellant Calviniſtas idololatrias, corruptores Divini verbi, blaſphemos, mendaciorum architectos, infernales molofos, ac miniſtros miſſos à Satana: Calvinus econtra Lutheranos in Admon. 3. ad Joachimum Weſtphalum, vertiginofos, phreneticos, bardos, ſaltuoſos, improbos, calumniatores. Fruſtra nobis

pariter diſſidia, & jurgia objectanti. Hæc illi invicem ejaculant ob diſcrepantiam dogmatum circa Coenam Domini- cam; at nullus Catholicorum ob hanc cauſam proſcindit alterum; ideoque ſi nos aliquando in charitate deficimus, ſervamus tamen unitatem religionis ac fidei, quæ unitas ab ipſis ſrangitur ac diſcinditur.

Neque inter ſectarios Religionem invenies; ſi actus exteriores inſpicias. Orationem; niſi præfracte mentiantur, etiam dominicam illam, ac principem tæterarum, debent reprobare. Nequeunt ſincere dicere: *Dimitte nobis debita noſtra*, cum impiis credant nunquam peccata remitti; juſtos vero nunquam ſanctitatem amittere. Revera Puritani ea verba non proferunt. Quis appellaret ſpiritum præcum, & non potius inſaniam, Adamitarum, qui Deum colunt & orant nudo corpore in hortibus ambulantes? Fanaticorum, qui tanquam dæmone arrepti decedentes in terram geſtus edunt oris deformitate, membrorumque torturâ horrendiſſimos? Ejulantium, qui nil Deo gratum putant præter lacrymas atque ſingultus? Sacrificia major hæreticorum pars abjicit, Miſſam abrogat, ſacrosque ritus tanquam ſuperſtitioſos condemnat. Tempſa diruit, ſacras Imagines incendit, ipſum Redemptionis ſignum, crucem ſcilicet Domini ſrangit. Ergo Divos adeo ſunt injurioſi, ut nec probent ſolemnia Martyrum antiquitus inſtituta, nec cultum ipſis impendant, nec illorum patrocinio ſe committant, nec interceſſione ſe communiunt: quarum rerum afferunt quidem ineptas, futilesque cauſas, ſed eas omnes, reſellendas, ubi ſingillatim dogmata vindicabimus Romanæ Eccleſiæ. Nunc enim ex his concluſionem hanc apertiſſimam deducimus, carere ſectas hæreticorum actibus omnibus Religionis, tam internis, quam externis.

Atque ne tam jejune pertractetur argumentum iſtud ampliſſimum; eadem momenta, quibus ſupra demonſtrata eſt veritas Religionis Chriſtianæ, evincunt falſitatem doctrinæ ſectariorum. Nulla Divina oracula horum adventum prænuntiaverunt, niſi ea, quæ prædixerunt fore, ut adverſus Eccleſiam inſurgerent Antichriſti, pseudoprophetæ, ſeductores. Calvinianam, ac Lutheranam hæreſim aperte calamitatem clademque Eccleſiæ allaturas vaticinatus eſt in Templo Burdigalenſi perhumilis Dei famulus F. Thomas Minorita, quem ſcurriliter excipit Beza impudens ſtilus, ac ſatis tutatur eventus rerum. Quidquid

3. Non invenitur apud hæreticos actus externæ veræ Religionis.

4. Hæreticorum Religio Divinis oraculis enervatur.

accidit Germaniæ, vaticinata fuerat celebris sanctimonialis Hildegardis. Quæ in Anglia venerunt sub Henrico, & Elisabetha manifeste prænuñtiavit virgo illa celebris Cantiana, quam Novatores, tanquam pythone agitatam capitis damnarunt. Inter prænuñcios serpentium hæresum Florimundus lib. 1. cap. 3. connumerat Hieronymum Savonarolam, de quo varia fuisse hominum judicia, scribit in Historiarum suarum libro IV. Guicciardinus. At nil refert ad vaticinationum veritatem hominis aut probitas, aut audacia: nam Genevensium apostasiam etiam dæmon fertur prædixisse his versibus:

*Quæ tanto studio expetitur modo
grata Lemani
Unda lacus, pariet jam mox fasti-
dia summa.*

Ex vaticiniis itaque apparet, quam protestantium religio sit detestabilis.

5.
Confutatur
ex Historia
Evangelica.

Quemadmodum ex Evangelica historia habemus veritatis apertissima munimenta; ita ex libris sectariorum produnt se innumera falsitatis indicia. Credimus Evangelistis, viris humillimis, Divino numine afflatis, narrantibus quæ audierunt, & optimorum Scriptorum prærogativa exornatis. Hoc idem in causa est, ne credamus Heterodoxis ambitione inflatis, falsariis, à dæmone edoctis. Lutherum illorum antesignanum animum suum pascere conviciis, ac maledictis, scripserunt eo vivente Erasmus, & Bucerus; desiderari in ipso moderationem, ait non semel Melanchthon. Muncerus dux Anabaptistarum sibi Evangelistæ nomen attribuit, Messia David Georgius, Zwinglius se in somniis à phantasmate accepisse sensum verborum illorum, *Est enim Phæse, id est, transitus Domini*, proprio ore affirmavit. Depravasse Evangelia ad infringendum Catholicum de Eucharistia dogma liquet ex editione Tigurina novi Testamenti anni 1525. ubi legitur: *Hoc enim significat corpus meum*. Quis ergo sanæ mentis poterit doctoribus istis præstare fidem?

6.
Infirmitas
ex gestis mi-
rabilibus &
portentosis.

Ut diximus præterea confirmari Christianam Religionem gestis mirabilibus, ac portentosis; ita detestamur sectas hæreticorum plebem decipientium signis, & prodigiis mendacii. Celebriora Anabaptistarum miracula sunt è lacu extrahere retibus copiam piscium, ignaros, & illiteratos expedire legere sacra biblia. At hæc duo, quæ tam magnifice prædicant, non excedunt dæmonis faculta-

tem. Voces Londini ex antro erumpentes, & Angelis attributæ, fuisse puellæ, cui nomen Elisabetha Crosta, à sectariis ad hanc nequitiam inductæ dirutus paries, & publicum judicium patefecit. Fuerunt itaque Calvinianæ sectæ testimonia non cœlitus demissa, sed, ut contigit quoque Mahumetis dolo, per summam fraudem conficta. Quid acciderit Luthero dæmonem adjuranti, & Calvino fingenti resurrectionem Brulei, vide apud Bellarminum lib. IV. de notis Eccl. cap. 14. Melchiorum Hofmannum de suo reditu, ac triumpho divinitus, ut jactabat, admonitum, Argentorati squalidus carcer, & inedia confecit morte tristissima, ac tærrima. Interitum mundi, quem futurum die 3. Octobris anno 1533. tam asseveranter prophetavit Stiphelius, adhuc expectamus sæculis duobus exactis. Legite Historias Ræmundi, & Laingæi. Sat est, si cum Erasmo in Diatriba de lib. arbit. asseramus nullum, ut vocant, Reformatorum adhuc exitisse, *qui vel equum claudum sanare potuerit*.

Præterea ad confirmandam veritatem Religionis Christianæ produximus mirram Evangelii propagationem. Longe diversa via processit hæresis. Hujus præcones non acceperunt doctrinam il lapsu Spiritus sancti; sed excucullati illi, Lutherus, Petrus Martyr, Oecolampadius, Bucerus, Ochinus, sacris, quas magno studio didicerant, abusi sunt disciplinis. Ac facti Apostatæ nunquam inter se convenerunt; nec mirum si data sententiarum libertate plures lascivientis ingenii homines deceperint. Non leges sensibus repugnantes promulgarunt, sed libidini, ac noxiæ libertati percommodas. Permittunt Anabaptistæ uxorum promiscuum usum; Adamitæ prorsus nudi inverecunde conveniunt; Sacerdotes contrahunt matrimonia; Calviniani libertatem sibi audacter vendicant, & leges Magistratum contemnunt. Sectæ hac ratione institutæ haud mirum si impios alliciant, sublato maxime Ecclesiastici Judicii timore, rejecta Confessione Sacramentali, facta libertate frangendi jejunia, & absque ullo merito, aut opere sempiterna beatitudine repromissa. Vim etiam, ac tyrannidem adhibuerunt. Necati in Anglia, quod Henricum VIII. non agnoverint tanquam Ecclesiæ caput, clarissimi viri, Joannes Fischerus Episcopus Roffensis, & Cardinalis amplissimus, Thomas Morus supremus regni Cancellarius, & præter ingentem Monachorum numerum, etiam probatissi-

7.
Conferitur
ex mira
Evangelii
promulga-
tione.

ma mulier, ac mater Cardinalis Poli Margarita Comitiffa Sarisburiensis. Regnante Elifabetha perforata presbyteris auriculæ candenti ferro, & infusi Catholici urfinis pellibus à molossis dilaniandi. Contra omnium principum jura.

Post varias clades miserorum, & cadis acervos

Infantum, comes exornat spectacula Mater

Supplicio, Regum soror, & fidiſſima conjux,

ſcilicet Maria regina capite truncata anno 1587. duodecimo Kal. Martii. Geuſii, id est, Calvinistæ Belgæ in ſola urbe Brilæ 184. Martyres maſtarunt. Quid in Galliis Huguenoti? Matronas intortis crinibus equorum caudæ alligare, viros capite tenus defodere, evellere linguam, ſacerdotes cruci affigere, ori fervescens oleum infundere, extrahere intestina ſuſtis circumvoluta, ventrem ſupratis viduis pulvere tormentario diſrumpere, aliaque horribilia iconibus & Epigrammatibus expreſſa à Verſtegano in Theatro crudelitatis hæreticorum. Hac ratione ſteſcit aliquando, floruitque idolorum ſuperſtitio, Gothorumque ſævum imperium; at nunquam Chriſtiana fides, & Apoſtolica Eccleſia: quæ non vi armorum, ſed Martyrum ſanguine propagatur.

8.
Invalidatur
ex Eccleſia-
ſticis pænis.

Quinto argumento demonſtravimus Chriſtianæ Religionis firmitatem, quod non potuerit adverſus illam prævalere hæreſis, ac malitia: nam ſi in Eccleſia hæretici deprehenduntur, exeunt excommunicatione percuffi; ſi vivunt improbi, pœnitentiis, & correctionibus ſubjiciuntur. At non ita ſe gerunt refractarii. Prævaluit adverſus illorum hæreſim hæreſis; nam ex Lutheranæ factione prodiit Carolſtadiana deſectens ad Berengarianam negantem in Cœna diſtribui Corpus & Sanguinem Chriſti: Carolſtadiana peperit Zuvinglianam, quæ quadragies circa Euchariftiam dicitur ſententiam muſaſſe. Hinc Anabaptiſtæ, aliæque peſtes. Lutheranorum alii rigide ſervant Confeſſionem Auguſtanam; emolliunt alii, & Melanchthonem illius Confeſſionis Architectum accuſant tanquam Lutheranæ doctrinæ depravatore, ac idololatram. Inter Calviniſtas alii Jacobini, alii Cauſarii, alii Liberi: & tamen ſeſe invicem patiuntur, ac mordent tanquam angues invicem complicati. En quomodo prævalent in ſectis portæ inferi, & ſpiritus mendaciorum. Turpitudines morum non ſolum ibidem regnant, quod humanum eſt; ſed etiam probantur, quod eſt

irreligioſum, atque ſacrilegum. Comendatur Joannes Leidenſis, qui induxit polygamiam, habuitque ſimul ternas uxores: ac Theologi Wittembergenses inſontem judicarunt mulierem matrimonio conjunctam patri, fratri, ac marito. Habetur inter religioſiores Petrus Martyr publice Argentorati cum ſæmina Deo ſacra ſcortatus. Andreæ autem Carolſtadio, qui primus eſt ſacerdotibus uxorem duxit, non tantum laudum præconia, ſed & ſacrilega Miſſa ſolemniter decantata, in qua prior Collecta: *Deus, qui poſt tam longam & impiam Sacerdotum tuorum cecitatem, beatum Andreæ Carolſtadium ea gratia donare dignatus eſt, ut primus nulla habita Papiſtici juris ratione uxorem ducere auſus fuerit, &c.* Reliqua me pudet referre. Ac ſufficienter hinc demonſtratur Sectariorum Eccleſias inteſtinis hæreſibus, & ſceſlerum approbatione labefactari.

Poſtrema ratio, quæ demonſtrat Chriſtianæ fidei præſtantiam ſuperiori capite 111. petita eſt ex conditione Inſtitutoris, & æquitate præceptorum. At quoniam fuerunt Sectariorum ſigniferi? Unus poſt ſolemnia vota ſacratæ Virginis conſuprator; alter ob turpius crimen Novioduni ſigmate in tergo notatus; neuter vero habens propriæ miſſionis auctoritatem. Quæ autem in hæreticorum libris moralium diſciplinæ principia? Solum apoſtaſiæ & incredulitatis flagitium animas perdere: homicidia, adulteria, & peccata qualibet horribilia nihil obeſſe credentibus: omnia bona opera eſſe ſordes & inquinamenta: privatum cujuſque ſpiritum eſſe regulam fidei ac morum: juſtū nulla hominum lege teneri. Hæc tantum, ne commemorem reliqua, flagitiis omnibus viam ſternunt, ablegant ſtudium virtutis, diſſidia fovant, & Reipublicæ tranquillitatem perturbant. Si aliquando inter nos ſcandala, & perversi mores ſcernuntur, adverſantur institutionibus noſtris, atque malitiam noſtram, non Eccleſiæ documentum, habent cauſam. Econtra in hæreticorum conventu ad ſcelera pertrahit ipſa doctrinæ conditio. *Mundus ex hac doctrina quotidie redditur deterior,* inquit Lutherus ipſe in Poſtilla domeſtica impreſſa Jenæ Conc. 2. Dom. 1. Adventus. Conſimilia Muſculus in libro de Prophetia Chriſti, & Calvinus in Comment. 2. Petri 1. 2. Caret ergo Proteſtantium Eccleſia dignitate institutionis, & diſciplinæ æquitate, atque tot argumentationibus convellitur, quot Chriſtianam religionem communiunt, & roborant.

9.
Enervatur
ex condicio-
ne inſtituto-
ris, & æqui-
tate præce-
ptorum.

CA.